

*Спеціалізованій вченій раді Д 35.154.01
ДУ “Інститут регіональних досліджень
імені М. І. Долишнього НАН України”*

ВІДГУК

**офіційного опонента, доктора економічних наук,
професора Варналія Захарія Степановича
на дисертаційну роботу Полякової Юлії Володимирівни
на тему: “Інноваційні засади підвищення конкурентоспроможності
регіонів України в процесі євроінтеграції”,
подану на здобуття наукового ступеня
доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.05 –
розвиток продуктивних сил і регіональна економіка**

1. Актуальність обраної теми дисертації та її зв'язок з напрямками наукових досліджень

Сьогодні регіони України є самостійними територіально організованими економічними системами, які поступово стають не тільки окремими економічними суб'єктами національної економіки, але також вступають у світові конкурентні процеси. Глобалізація та регіоналізація у поєднанні з обмеженістю факторів економічного розвитку об'єктивно породжують конкуренцію між регіонами за створення сприятливих умов для ведення бізнесу і залучення ресурсів.

Роль регіонів як територіально організованих економічних систем залежить не тільки від макроекономічних умов або можливостей самих регіонів, але також і від конкурентних переваг і механізмів конкурентної взаємодії регіонів. На сучасному етапі до найістотніших перешкод використання конкурентних переваг регіонів України відносяться просторово-структурні диспропорції, надмірна диференціація регіонів за рівнем економічного розвитку, нераціональна залежність економіки від кон'юнктурних коливань на зовнішніх ринках та ін. Визначення на основі низки об'єктивних показників актуальних факторів конкурентних переваг регіонів стає важливим носієм інформації для забезпечення зміцнення їх конкурентоспроможності.

Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів на внутрішньому та зовнішньому ринках потребує урахування сучасних викликів глобальної економіки, поглиблення взаємозалежності економічних агентів різних рівнів, оскільки на конкурентоспроможність впливають такі чинники, як іноземні капіталовкладення, інтеграційні можливості, освоєння нових ринків, інноваційна діяльність. При цьому в динамічно змінних умовах вагомою проблемою залишається наявність значних диспропорцій у розвитку регіонів країни через недостатнє використання засобів, які здатні ефективно реалізовувати інноваційні переваги та підвищувати конкурентоспроможність регіонів не лише в межах країни, й на зовнішніх ринках.

Новітні підходи до забезпечення належного рівня конкурентоспроможності регіону обґрунтовують її не лише з позицій сприятливого іміджу на національному ринку та представлення на світових ринках, максимізації прибутку та збільшення обсягів виробництва, або реалізації продукції (послуг), але й як здатність забезпечувати стабільно високий рівень якості життя населення.

Пріоритетним напрямом розв'язання цієї важливої науково-прикладної проблеми є створення і розвиток конкурентних переваг на основі ґрунтовно розробленої й ефективною стратегії інноваційного розвитку регіону. Відповідно, регіональний аспект забезпечення конкурентоспроможності з посиленням впливу глобалізаційних та мегарегіональних інтеграційних процесів набуває нової значущості. Дослідження інноваційних засад підвищення конкурентоспроможності регіонів України в процесі євроінтеграції може створити наукове підґрунтя для вироблення відповідної державної регіональної політики, що і обумовлює актуальність теми дисертації.

Актуальність теми також підтверджується тісним зв'язком із тематикою науково-дослідних робіт, у яких Ю. В. Полякова брала безпосередню участь: “Трансформація економічного середовища прикордонних територій в рамках дії Угоди про асоціацію між Україною та

ЄС” (номер державної реєстрації 0116U004037), “Визначення перспектив участі суб’єктів господарювання прикордонних регіонів України у глобальних ланцюгах доданої вартості (номер державної реєстрації 0118U001494), “Обґрунтування заходів державного сприяння міжнародному трансферу технологій у контексті розширення зони вільної торгівлі” (номер державної реєстрації 0108U00952), “Обґрунтування напрямів розвитку інноваційного підприємництва з урахуванням світового досвіду” (номер державної реєстрації 0107U02508), “Стратегічні пріоритети економічної безпеки розвитку України в умовах глобальної економіки” (номер державної реєстрації 0115U001873), “Напрями та механізми зміцнення економічної безпеки суб’єктів господарювання в процесі європейської інтеграції” (номер державної реєстрації 0116U006779).

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Дисертація складається зі вступу, п’яти розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Структура роботи логічна, виклад матеріалу характеризується змістовністю і послідовністю, повною мірою вирішує поставлені у дослідженні завдання. Позитивної оцінки заслуговують чіткі формулювання мети, об’єкта і предмета дослідження. Поставлені у процесі дослідження завдання відображені у науковій новизні та узагальнені у висновках.

Дисертаційну роботу побудовано на використанні загальнонаукових та спеціальних методів аналізу соціально-економічних явищ та процесів, а саме: історико-логічного (еволюція теорій регіоналізму, інноваційного розвитку, конкурентоспроможності), індукції і дедукції (систематизація тенденцій розвитку, пов’язаних із інноваційно-технологічним прогресом), аналізу та синтезу (виявлення тенденцій інноваційної активності підприємств у регіонах), порівняльний аналіз (інституціональний аналіз діючих стратегій розвитку регіонів), узагальнення і систематизації (опрацювання

категоріально-понятійного апарату), головних компонентів (виявлення домінантних факторів впливу на інноваційну діяльність), стратегічного програмування (розробка концептуальних засад раціональної просторово-секторальної спеціалізації регіонів), економіко-математичного моделювання (визначення щільності взаємозв'язку між досліджуваними показниками), групування (кластеризація регіонів України за рівнем конкурентоспроможності, рейтингування регіонів України), таксономічний (статистична оцінка рівня інноваційної активності), багатофакторного порівняльного (оцінювання інноваційного потенціалу регіонів), стандартизації показників (дослідження інноваційної привабливості регіонів), методи нечіткої логіки (доведення залежності результативності інноваційної діяльності і показників інноваційної активності в регіонах), DEA-методу (оцінка ефективності використання інноваційного потенціалу конкурентоспроможності регіонів), системно-динамічного моделювання (виявлення причинно-наслідкових взаємозв'язків розвитку регіонів та інноваційного потенціалу конкурентоспроможності).

Достовірність висновків і рекомендацій дослідження підтверджується використанням значного обсягу вітчизняних та зарубіжних наукових публікацій, даних офіційних статистичних органів України та Євростату, міжнародних організацій та установ, вітчизняних законодавчих нормативно-розпорядчих документів України.

У першому розділі роботи розглянуто засади виникнення та еволюції теорій регіоналізму, конкурентоспроможності та інноваційного розвитку, узагальнено теоретико-методологічні підходи до визначення понять “конкурентоспроможність” суб’єктів різних рівнів ієрархії та “інноваційний потенціал”. Здійснено ґрунтовний аналіз теоретичних засад динаміки, стратегічних і середньострокових перспектив технологічного розвитку країн і регіонів, з’ясовано головні напрями та пріоритети Спільної інноваційної політики країн-членів ЄС як передумови підвищення конкурентоспроможності регіонів. Другий розділ роботи присвячений

узагальненню теоретико-методичних основ дослідження інноваційної діяльності і конкурентоспроможності у регіональному вимірі, виявленню системних характеристик “динамічної конкурентоспроможності” та аналітичній оцінці конкурентних переваг регіонів України із використанням сучасних статистичних даних. У третьому розділі дисертації автором розглянуто питання, пов’язані з вивченням місця України у світових глобальних та інноваційних рейтингах, здійснено компаративний аналіз інноваційної діяльності підприємств в регіонах України, проведено інституційний аналіз стратегічних програм розвитку регіонів та оцінювання ефективності функціонування регіональних інноваційних систем. Четвертий розділ роботи присвячений обґрунтуванню концептуальних положень раціональної просторово-секторальної спеціалізації регіонів та стратегічних напрямів використання інноваційного чинника їх конкурентоспроможності. У п’ятому розділі автор приділяє увагу визначенню пріоритетів та розробці системи засобів підвищення конкурентоспроможності регіонів України, здійснює системно-динамічне моделювання взаємозв’язків формування інноваційного потенціалу конкурентоспроможності регіонів та розробляє програмні засоби посилення конкурентних переваг регіонів.

Таким чином, у представленій дисертаційній роботі змістовно і логічно послідовно вирішені поставлені завдання, обґрунтовано рекомендації, що підтверджує досягнення мети, розв’язання важливої науково-прикладної проблеми розробки теоретико-методологічних основ стратегічного програмування і обґрунтування напрямів підвищення конкурентоспроможності регіонів України в процесі євроінтеграції.

3. Наукова новизна результатів, одержаних особисто здобувачем та поданих на захист

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи, основними науковими публікаціями, авторефератом дозволяє визначити теоретико-методологічні положення, прикладні висновки та рекомендації, які характеризуються

науковою новизною, сформульовані автором самостійно і відображають його внесок у підвищення конкурентоспроможності регіонів України на інноваційних засадах в процесі євроінтеграції.

1. Сформульовані і запропоновані теоретичні положення до оцінювання інноваційного потенціалу конкурентоспроможності регіону, введено поняття “інноваційний потенціал конкурентоспроможності”, який тлумачиться як домінуючий чинник інклюзивного розвитку за умов розбудови інноваційної інфраструктури, посилення ролі і розширення компетенцій регіональних органів державного управління і місцевого самоврядування у створенні інституціонального забезпечення, оперативного моніторингу на основі представленої множини індикаторів для проведення системного аналізу та прогнозування динамічних змін конкурентоспроможності (с. 176-181).

2. Автор достатньо аргументовано обґрунтовує концептуальні основи раціональної просторово-секторальної спеціалізації вітчизняних регіонів з окресленням таких характеристик (базові принципи, генеральна ціль і операційні завдання, форми просторової організації інноваційного бізнесу, інфраструктурне, фінансове, інформаційне та управлінське забезпечення; критеріальні обмеження) на основі вивчення європейського досвіду та аналізу вітчизняної практики (с. 278-279).

3. Конкретизовано та розширено теоретико-методичні підходи до моделювання компонентної структури інноваційного потенціалу регіонів з використанням методів теорії нечіткої логіки для оптимізації результативності інноваційної діяльності (кількість впроваджених інноваційних видів продукції та нових технологічних процесів, патентів на винаходи), що дозволило довести менший вплив на результативність інноваційної діяльності чисельності дослідників порівняно з обсягами фінансових витрат, і обґрунтувати важливість диверсифікації джерел і адаптації європейських практик фінансування з пріоритетністю залучення зовнішніх ресурсів (с. 292-294).

4. Розвинуто методологічні основи оцінювання конкурентоспроможності регіонів як послідовних взаємопов'язаних етапів і сукупності методів: вибору множини показників; розрахунку проміжних та інтегральних оцінок; виявлення головних детермінант конкурентоспроможності; обґрунтування стратегічних пріоритетів, напрямів і засобів підвищення конкурентоспроможності; супроводу управління проблемно-орієнтованими програмами підвищення конкурентоспроможності (с. 140-144).

Отримані результати використані для формулювання методологічних засад розроблення регіональних стратегій з використанням інноваційного чинника зміцнення існуючих і модернізації набутих конкурентних переваг, що передбачає вибір технологічно-інноваційної, промислово-інноваційної, секторально-інноваційної, еколого-інноваційної спеціалізації регіонів (с. 320-331).

5. Удосконалено термінологічно-понятійний інструментарій регіональної економіки доповненням поняття “конкурентоспроможність регіону” динамічними характеристиками здатності до створення нових набутих або модернізації природних конкурентних переваг на інноваційних засадах з виокремленням домінантності процесно-часового інноваційного чинника соціальних, науково-технологічних, економічних та управлінських трансформацій (с. 129-130).

6. Наведені пропозиції щодо удосконалення методичних засад компаративного аналізу інноваційного потенціалу та інноваційної привабливості регіонів встановленням між ними взаємозв'язку, доведенням значного рівня регіональної асиметрії та об'єктивних перешкод для використання інноваційного чинника конкурентоспроможності для регіонів, з метою усунення загроз уповільнення соціально-економічного розвитку, загострення депресивності, виникнення дивергентних тенденцій, міжрегіональних суперечностей та ризиків для економічної безпеки держави загалом (с. 232-235).

7. Знайшли належного розвитку та мають прикладну значущість науково-прикладні принципи розроблення регіональних стратегій і програм зміцнення конкурентоспроможності шляхом визначення цільових орієнтирів та інноваційних засобів забезпечення стабільного зростання; послідовності етапів формування “знизу-догори”; вибору видів економічної діяльності або галузей з вираженою спеціалізацією; спрямованості наукових, дослідницьких та інноваційних проектів на розвиток і використання інноваційного потенціалу; зміцнення природних і модернізацію набутих конкурентних переваг; застосування європейських підходів до управління цільовими інноваційними програмами і проектами підвищення конкурентоспроможності регіонів (с. 284-291).

8. Обґрунтовані концептуальні положення стратегічних цілей створення регіональних інноваційних систем, а саме: використання існуючих інститутів інноваційної інфраструктури; спрямованість на розв’язання системних проблем і подолання негативних проявів в науково-технологічній та інноваційній сферах; застосування індикативного планування заходів досягнення середньострокових цілей модернізації інфраструктури; концентрація ресурсів і засобів на інституціональній інтеграції шляхом імплементації стандартів ЄС. Застосування вищенаведених положень передбачає подолання міжрегіональної диференціації у інноваційній активності; збереження і комерціалізацію інтелектуального потенціалу; покращення якості управління інноваційним потенціалом; запровадження інституціонального базису європейської політики в процесі реалізації заходів, передбачених чинною Угодою про асоціацію між Україною та ЄС (с. 337-343).

9. Заслуговують уваги представлені науково-методичні та організаційні передумови ефективного функціонування регіональних інноваційних систем, що полягають в узгодженні їх структурної побудови і функціонального призначення з глобальними та мегарегіональними технологічними циклами та перспективними оцінками динаміки, врахуванні рейтингових оцінок і

результатів порівняльного аналізу інноваційного потенціалу та інноваційної привабливості регіонів (с. 237-238).

10. Достатньо важливим і актуальним вважаємо запропоноване в роботі теоретико-методологічне підґрунтя дослідження впливу технологічних укладів на конкурентоспроможність регіонів, яке включає виявлення домінантних тенденцій їх зміни та технологічної асиметрії економіки регіонів, обґрунтування вагомості використання апробованих європейською практикою інтеграційних засобів підвищення конкурентоспроможності підприємств, їх партнерської участі з державою у фінансуванні фундаментальних і прикладних досліджень (с. 79-81).

4. Науково-практична значущість результатів дослідження

Результати дисертації Полякової Ю. В. важливі в умовах сучасних тенденцій розвитку економіки країни та її регіонів і реалізації основних положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Заслужують уваги методологічні підходи до оцінювання потенціалу конкурентоспроможності регіонів України, концептуальні положення раціональної просторово-секторальної спеціалізації регіонів, обґрунтування доцільності на даному етапі організаційно-економічного складника структурної інтеграції України та ЄС в інноваційній сфері.

Теоретичні положення та прикладні рекомендації отримали широке застосування, що підтверджено відповідними документами. Науково-практична значущість результатів дослідження полягає у можливості їх використання для підвищення конкурентоспроможності регіонів на інноваційних засадах розвитку в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів.

Аналітико-прогностичні оцінки інноваційної активності підприємств та розроблені заходи щодо її стимулювання, а також систематизація і узагальнення європейської практики управління проектами і програмами знайшли впровадження у роботі Львівської (довідка № 19-08-5/695/1 від

15.06.2017 р.), Івано-Франківської (довідка 15-03/270 № від 7.12.2017 р.), Одеської (довідка №2001-08/81/1 від 19.02.2018 р.) і Запорізької торгово-промислових палат (довідка №22.2/570 від 10.10.2017 р.), а також Старокостянтинівської міської ради Хмельницької області (довідка № 47/12-14-1243/2018 від 25.05.2018 р.).

Теоретичні положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи застосовані у практичній діяльності державних та регіональних органів державного управління, а саме: Міністерства закордонних справ України, Ради експортерів та інвесторів при міністерстві (довідка № 51/19-200-1602 від 23.05.2018 р) та Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України (довідка № 7/12-5120 від 22.05.2018 р.).

Результати дисертаційної роботи використовуються у навчальному процесі Приватного вищого навчального закладу “Запорізький інститут економіки та інформаційних технологій” (довідка № 326-9/16 від 26 грудня 2016 року) та Вроцлавського економічного університету Республіки Польщі (довідка № 9/19 від 04.05.2017 р.).

Основні результати проведеного автором дослідження апробовані та схвалені на 23-х міжнародних, всеукраїнських та вузівських наукових і науково-практичних конференціях і семінарах.

5. Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях

Дисертація характеризується добре продуманою логікою побудови, назви і зміст розділів свідчать про послідовне і ґрунтовне розкриття досліджуваної проблеми, складники підвищення конкурентоспроможності регіонів отримують належне висвітлення і втілення у практичні рекомендації. Робота за змістом і формою є завершеним, самостійним і логічним дослідженням, що характеризується науковою новизною, застосуванням широкого спектру сучасних методів наукових досліджень і прикладним

спрямуванням. Всі основні положення, висновки і рекомендації достатньо обґрунтовані. Основні положення дисертації логічно викладені у наукових публікаціях дисертанта. Автореферат дисертації підготовлено у відповідності із нормативними вимогами, викладений в ньому матеріал на належному рівні розкриває зміст роботи.

За результатами дослідження опубліковано 69 наукових праць, у тому числі 1 одноосібна і 4 колективних монографії (присвячені визначенню пріоритетів формування конкурентоспроможності регіонів, забезпеченню безпеки регіонів в умовах глобалізації, системно-динамічному моделюванню підприємницької активності на регіональному рівні), підручники (з глобальної економіки та міжнародного менеджменту інноваційної діяльності), навчальний посібник (з комерціалізації технології та об'єктів патентного права), а також 30 наукових статей у фахових виданнях, 23 публікації у матеріалах конференцій, 5 публікацій у іноземних джерелах, 3 наукові статті у нефармових виданнях.

6. Дискусійні положення та зауваження по змісту дисертаційної роботи

По-перше, в дисертації достатньо вичерпно доповнені теоретичні підходи щодо систематизації теорій регіонального розвитку, ідентифікації і трансформації чинників локальної динаміки, починаючи від факторних природних переваг до забезпечення довгострокового лідерства на інноваційних засадах у глобальному вимірі через формування теоретичних положень конкурентоспроможності регіону, як простору з комфортними умовами проживання і високим рівнем життя населення (с. 64-65). Водночас не було здійснено узагальнення основних причин виникнення трансформації зазначених теоретичних положень, що могло б посилити прикладне значення проведеного дослідження.

По-друге, в дисертації неодноразово наголошується на необхідності збалансованості (узгодженості, гармонізації) економічних інтересів держави

та регіонів (с. 71, 90, 281, 290, 325, 339), згадується про пріоритетність (відповідність, дотримання) національних (локальних) економічних інтересів (с. 88, 124, 165, 351) тощо. Проте, в роботі не розглядаються методологічні засади аналізу національних інтересів, зокрема, національних та регіональних економічних інтересів, не розкривається економічна природа та їх сутність, не визначається структуроутворююча функція національного інтересу в узгодженості цілей і потреб соціально-економічного розвитку регіонів, не визначаються чинники балансу інтересів всіх суб'єктів, і головне – не робиться наголос на те, що саме національний економічний інтерес є (повинен бути) основою детермінантою регіональної політики держави з метою підвищення конкурентоспроможності регіонів України в умовах євроінтеграції.

По-третьє, реалізація методологічних підходів до розроблення стратегії smart-спеціалізації (раціональної в термінах автора) достатньо детально проведено на прикладі Люблінського воєводства Республіки Польща з виокремленням логічної послідовності етапів розробки, інституціонального забезпечення, базових принципів, мети, спеціальних цілей і пріоритетів (с. 94-96). На наш погляд, для ґрунтовнішого дослідження і відображення зазначених аспектів потрібно було б приділити увагу аналогічному досвіду регіонів інших країн-членів ЄС, зокрема Німеччини, Чехії, Болгарії, Румунії тощо.

По-четверте, у четвертому розділі роботи автором з'ясовано істотні відмінності у формуванні та реалізації стратегій інноваційного розвитку країн-членів ЄС та України, окреслено окремі напрями гармонізації кількісних та якісних аспектів інноваційної політики України та ЄС (с. 261-267). У той же час оминається увагою подальший вплив і перспективи реалізації пропонованих напрямів, насамперед на динаміку інноваційної діяльності регіонів України в контексті визначення того, які відбудуться структурні зрушення та які тенденції домінуватимуть.

По-п'яте, у дисертації розглядаються процеси урбанізації і метрополізації як глобальні виклики у процесі формування конкурентоспроможності. При цьому наголошується, що процеси урбанізації можуть посилювати конкурентні переваги мегаполісів, особливо їх інтелектуальний потенціал, потужність науково-дослідницьких центрів, креативність, розглядаючи глобальне місто як рушій інноваційного розвитку для регіону (с. 268-269). Водночас, ця теза не отримала подальшого продовження в сенсі обґрунтування пропозицій щодо предмета дослідження – підвищення конкурентоспроможності відповідних територій.

По-шосте, на основі використання статистичних даних, що характеризують галузевий спектр інноваційної діяльності та використання кластерного аналізу, здійснено групування галузей за рівнем інноваційної активності (с.187-188). Але, поза увагою автора залишилося детальне дослідження, виявлення та інтерпретація причин віднесення окремих галузей до певних груп, зокрема виробництва основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів до групи із середнім рівнем інноваційної активності, виробництва комп'ютерів, електронної та оптичної продукції до групи із низьким рівнем інноваційної активності.

По-сьоме, недостатньо аргументованим є положення автора щодо доцільності стимулювання концентрації креативності у галузях раціональної просторово-секторальної спеціалізації регіонів на регіональному рівні, оскільки у роботі не недостатньо конкретизуються пріоритети, напрями та сукупність засобів її стимулювання у регіональному вимірі (с. 296-297).

По-восьме, автором детально аналізується динаміка, структура та джерела фінансування інноваційної діяльності в Україні та її регіонах, як на аналітичному рівні, так і за допомогою застосування методів економіко-математичного моделювання (с.181-186, 292-294). На основі цього у подальшому робляться висновки про домінування та, в той же час, дефіцит власних фінансових ресурсів підприємств і недиференційовану структуру інноваційних витрат за джерелами фінансування. Вважаємо, що отримані

результати потребують систематизації та, на цій основі, ґрунтовніших висновків щодо визначення шляхів і умов залучення та використання інших джерел фінансування інноваційної діяльності (вітчизняних та іноземних інвестицій, кредитів, венчурного капіталу, коштів бюджетів різних рівнів).

По-дев'яте, у роботі, певною мірою, дещо поверхово розглядається досвід формування регіональних інноваційних систем у регіонах країн-членів ЄС, зокрема стосовно мети виникнення (розв'язання існуючих проблем у розвитку регіонів, пов'язаних із недостатньо ефективним використанням інноваційного потенціалу) та чинників розвитку (політична підтримка, ефективне планування, наявність людських і фінансових ресурсів, тісні зв'язки між учасниками інноваційного процесу) (с. 224-228). При цьому, в дисертації чітко не висловлено авторське відношення до наслідків функціонування регіональних інноваційних систем країн-членів ЄС та порівняння їх ефективності у регіонах окремих країн.

Втім, зазначені вище недоліки, дискусійні положення та зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку роботи, виконану на високому науковому рівні, яка характеризується актуальністю досліджуваної науково-прикладної проблеми і містить низку науково нових результатів і пропозицій.

7. Загальний висновок

Наведене дозволяє стверджувати, що представлена до захисту робота є цілісною, логічною, завершеною науковою працею, в якій автор запропонувала вирішення важливої науково-прикладної проблеми – застосування інноваційних засад підвищення конкурентоспроможності регіонів України в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів. Дисертація за своїм змістом, структурою, використанням науковим апаратом, актуальністю, оформленням, науковою новизною, теоретичним і практичним значенням відповідає вимогам пп. 9, 10, 12, 13 “Порядку присудження наукових ступенів” (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 із змінами, внесеними Постановами Кабінету

Міністрів України №656 від 19.08.2015 р. та №1159 від 30.12.2015 р.), та спеціальності 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка.

Результати досліджень, за якими здобувач захищала дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата наук, на захист дисертації, поданої на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук, не виносилися. Основні наукові положення, отримані висновки, теоретичні і прикладні рекомендації характеризуються науковою новизною, мають високий рівень наукової апробації. Отримані результати достатньо відображені у різноманітних публікаціях автора. Зміст і структура автореферату повністю відповідає основним положенням представленого дисертаційного дослідження.

Отже, дисертаційна робота на тему “Інноваційні засади підвищення конкурентоспроможності регіонів України в процесі євроінтеграції” відповідає встановленим вимогам, а її автор, Полякова Юлія Володимирівна, заслуговує присудження наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка.

Офіційний опонент:

**доктор економічних наук, професор,
заслужений діяч науки техніки України,
професор кафедри фінансів
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка**

Варналій З.С.

A handwritten signature in blue ink, likely belonging to the official opponent mentioned in the text above.